

**ДО ПИТАННЯ ГОТОВНОСТІ КУРАТОРІВ СТУДЕНТСЬКИХ ГРУП ДО ВИХОВАННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ**

УДК 37.015.31:17.022

Марія Школьна, аспірант кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів і природокористування України, м. Київ

**ДО ПИТАННЯ ГОТОВНОСТІ КУРАТОРІВ СТУДЕНТСЬКИХ ГРУП ДО
ВИХОВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ**

У статті уточнено сутність поняття “готовність кураторів студентських груп до виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів”; визначено критерії та показники готовності кураторів студентських груп до виховання соціальної зрілості у зазначеного контингенту студентів, а саме: аксіологічно-мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивний; підібрано комплекс діагностичних методик щодо визначення рівнів вихованості соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів; схарактеризовано рівні готовності кураторів аграрних коледжів до виховання соціальної зрілості у студентів.

Ключові слова: готовність, куратор студентської групи, соціальна зрілість, студенти аграрних коледжів, позааудиторна діяльність.

Літ. 5.

Мария Школьная, аспирант кафедры педагогики
Национального университета биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев

**К ВОПРОСУ О ГОТОВНОСТИ КУРАТОРОВ СТУДЕНЧЕСКИХ ГРУПП К
ВОСПИТАНИЮ СОЦИАЛЬНОЙ ЗРЕЛОСТИ У СТУДЕНТОВ АГРАРНЫХ КОЛЛЕДЖЕЙ**

В статье уточнена сущность понятия “готовность кураторов студенческих групп к воспитанию социальной зрелости у студентов аграрных колледжей”; определены критерии и показатели готовности кураторов студенческих групп к воспитанию социальной зрелости у данного контингента студентов, а именно: аксиологически-мотивационный, когнитивный, операционно-деятельностный, рефлексивный; подобран комплекс диагностических методик по определению уровней воспитанности социальной зрелости у студентов аграрных колледжей; охарактеризованы уровни готовности кураторов студенческих групп к воспитанию социальной зрелости у студентов аграрных колледжей.

Ключевые слова: готовность, куратор студенческой группы, социальная зрелость, студенты аграрных колледжей, внеаудиторная деятельность.

Mariya Shkolna, Postgraduate Student of the Pedagogy Department
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

**TO THE QUESTION OF READINESS OF CURATORS OF STUDENTS' GROUPS TO
UPBRINGING THE SOCIAL MATURITY IN STUDENTS OF AGRICULTURAL COLLEGES**

The article clarifies the essence of the concept “readiness of curators of students' groups to upbringing the social maturity in students of agricultural colleges”.

The author identifies the criteria and indicators of readiness of curators of students' groups to upbringing the social maturity in such specified number of students: an axiologically-motivation (the value-motivational relation to the formation of social maturity of students in agricultural colleges, the desire to the effectively implementation); the cognitive (knowledge about the nature of social maturity and features of upbringing of the students in agricultural college); the operational-activity (the possession of curators of student groups the forms and methods of social maturity education of students in agricultural colleges); the reflective (an adequate evaluation of oneself as the curator of the student group that can bring the social maturity in students in agricultural colleges). The author selects a set of diagnostic procedures to determine the levels of upbringing the social maturity in students of agricultural colleges. The author determines the curators' readiness to educate the social maturity in the agricultural colleges.

The results of the experimental work suggested that most curators of student groups do not have sufficient knowledge of upbringing the social maturity in students in agricultural colleges. The author stresses on the difficulty in choosing the forms and methods of upbringing the social maturity.

Keywords: readiness, a curator of the student group, social maturity, the students of agricultural colleges, the extracurricular activities.

Постановка проблеми. Соціально-економічні та політичні зміни в Україні призводять до змін пріоритетів в усіх сферах суспільного життя.

За таких обставин украї важливою є проблема виховання соціально зрілої особистості, яка характеризується усвідомленими знаннями про суспільство, соціальні норми; глибоким

усвідомленням сутності соціальних ролей, дотриманням соціальних норм, вмінням будувати продуктивні відносини з оточуючими людьми, здатністю до професійної самореалізації.

У низці освітніх документів: Конституції України, Законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2017 роки, акцентується увага на пріоритетність виховання соціально зрілої особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що різні аспекти проблеми соціальної зрілості розглянуто у працях психологів (І. Беха, А. Гудзовської, О. Киричука, Г. Костюка, О. Леонтєва, Б. Ломова, С. Максименка, А. Маслоу, Г. Олпорта, В. Петровського, Н. Побірченко, С. Поліщук, К. Роджерса, В. Франкла, Е. Фромма та інших).

Проблема виховання соціальної зрілості означена в працях сучасних учених-педагогів (С. Вершловського, О. Каменєвої, Л. Канішевської, М. Лебедика, Т. Мальковської, А. Мальчукової, О. Михайлова, А. Мудрика, А. Позднякова, В. Радула, В. Семенова, Т. Толстих та інших).

Результати аналізу практики з питань виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів підтверджують, що цьому питанню не приділяється належної уваги.

Мета статті – визначити рівні готовності кураторів студентських груп до роботи з виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На куратора сучасної вищої школи покладаються функції надання студентам допомоги у досягненні успіху в комунікативній сфері, особистісного розвитку у навчально-виховному процесі та майбутній професійній діяльності. Зміна ставлення до процесу виховання у ВНЗ зумовлює тенденцію розширення функцій куратора, підвищення його духовного і культурного рівня, якісного вдосконалення педагогічної комунікації, створення особистісно орієнтованого середовища в студентській аудиторії і, відповідно до цієї мети, – технології організації паритетної взаємодії [5, 345].

Категорія професійної готовності має різноманітні психолого-педагогічні інтерпретації й розглядається як: стан підготовленості, сукупність моральних, психологічних та професійних якостей (М. Дьяченко, Л. Кандилович, В. Крутецький та ін.); специфічний стан (М. Левітов, Б. Ломов та ін.).

Дослідниця Л. Канішевська визначає поняття “готовність до педагогічної діяльності” як приватне виявлення готовності до самостійної

педагогічної діяльності, як цілісне педагогічне утворення [1, 121].

На думку А. Линенко, готовність є “особливою якістю особистості”, яка передбачає усвідомлену мотивацію щодо виконання діяльності. У структурі готовності вирізняють ставлення до діяльності, або настановлення, мотиви діяльності, знання про предмет і способи діяльності, навички та вміння їх практичного втілення [2, 31].

За Д. Узнадзе, в основу стану готовності покладено фіксовані настановлення, що формуються в результаті інтеграції суспільного та індивідуального досвіду і є внутрішніми регуляторами поведінки людини (Д. Узнадзе) [4, 31].

Аналіз наукової літератури дає змогу уточнити сутність поняття “готовність кураторів студентських груп до виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів” як інтегративну якість особистості, що характеризується ціннісно-мотиваційним ставленням до проблеми виховання соціальної зрілості; обізнаністю у концепціях виховання соціально зрілої особистості; знаннями про предмет і способи діяльності; володінням формами і методами виховання соціальної зрілості; адекватним оцінюванням себе як куратора студентської групи, здатного виховувати означену якість у студентів аграрних коледжів.

Використовуючи ідеї особистісно-діяльнісної теорії (Л. Виготський, О. Леонтєв, С. Рубінштейн та інші) визначено критерії і показники готовності кураторів студентських груп до виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів, а саме:

- аксіологічно-мотиваційний (ціннісно-мотиваційне ставлення до формування соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів; прагнення ефективно виховувати соціально зрілу особистість);
- когнітивний (знання про сутність соціальної зрілості та особливості виховання цієї якості у студентів аграрних коледжів);
- операційно-діяльнісний (володіння кураторами студентських груп формами і методами виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів);
- рефлексивний (адекватне оцінювання себе як куратора студентської групи, здатного виховувати соціальну зрілість у студентів аграрних коледжів).

Вивчення рівнів готовності кураторів студентських груп до виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів відбувалося за допомогою наступних методів дослідження: авторська анкета, індивідуальні бесіди,

ДО ПИТАННЯ ГОТОВНОСТІ КУРАТОРІВ СТУДЕНТСЬКИХ ГРУП ДО ВИХОВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ

ранжування, тестування – вивчення професійної позиції А. Бадак, Є. Ківшик “Хочу і могу” [3, 116].

З метою виявлення ставлення кураторів студентських груп до проблеми виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів, їм було запропоновано дати відповідь на запитання: “Як Ви вважаєте, чи є актуальною проблема виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів?”

Результати анкетування свідчать, що усі без винятку (100 %) кураторів студентських груп вважають цю проблему актуальною.

Індивідуальні бесіди з кураторами студентських груп дозволяють стверджувати про необхідність проведення цілеспрямованої роботи з виховання соціальної зрілості у студентів. Куратори наголошували на важливості оволодіння студентською молоддю основними соціальними ролями: громадянина, фахівця, сім'янина. У відповідях кураторів студентських груп зазначалось, що значний вплив на виховання соціальної зрілості студентів має як аудиторна, так і позааудиторна діяльність.

Задля виявлення показника “прагнення ефективно виховувати соціальну зрілість у студентів аграрних коледжів”, кураторам студентських груп було запропоновано оцінити своє бажання займатися цією діяльністю за шестибальною шкалою: від 5 – 6 балів – високий рівень; від 3 – 4 балів – середній; від 1 – 2 балів – низький.

Результати дослідження свідчать, що 22 (44,0 %) кураторів студентських груп оцінили своє прагнення виховувати соціальну зрілість у межах від 5 – 6 балів (ціннісно-мотиваційна спрямованість щодо виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів); 25 (50,0 %) кураторів студентських груп оцінили своє бажання здійснювати роботу з виховання соціальної зрілості у студентів у межах від 3 – 4 балів (ситуативна спрямованість щодо виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів); 3 (6,0 %) кураторів студентських груп оцінили своє бажання здійснювати названу вище діяльність у межах від 1 – 2 балів (відсутність спрямованості щодо виховання соціальної зрілості у студентської молоді, небажання займатися нею).

Визначення осмислення поняття “соціальна зрілість” відбувалось за допомогою запитання: “Який зміст Ви вкладаєте у поняття “соціально зріла особистість? Перерахуйте якості прояву соціальної зрілості”.

Результати анкетування кураторів студентських груп аграрних коледжів свідчить про те, що 15 (30,0 %) з них назвали три і більше ознаки прояву

даної якості, що свідчить про високий рівень усвідомлення наведеної дефініції.

Серед якостей прояву соціальної зрілості були названі: відповідальність, активність, креативність, гуманізм, соціальна відповідальність, соціальна активність, комунікабельність, самостійність, турбота про інших, толерантність, прагнення до самореалізації, колективізм, корисність суспільству, законслухняність, професійне самовдосконалення, вміння долати труднощі, активна життєва позиція тощо.

Середній рівень осмислення поняття “соціальна зрілість” мають 20 (40,0 %) кураторів студентських груп. Характеризуючи сутність поняття “соціально зріла особистість” вони, в основному обмежувались формальними відповідями. Таким чином, значний відсоток кураторів студентських груп мають загальне уявлення щодо сутності соціальної зрілості.

Низький рівень розуміння поняття “соціально зріла особистість” виявили 15 (30,0 %) кураторів студентських груп. Вони назвали лише окремі якості соціально зрілої особистості. Це свідчить про недостатність знань щодо сутності соціальної зрілості.

Кураторам студентських груп було задано запитання: “Назвіть, будь ласка, особливості виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів”.

Результати анкетування свідчать, що 14 (28,0 %) кураторів студентських груп виявили високий рівень знань щодо особливостей виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів. Так, вони назвали наступні особливості виховання соціальної зрілості, як-от: сільськогосподарська спрямованість підготовки майбутнього фахівця; переважна більшість студентів аграрних коледжів – сільська молодь; сприятливість раннього юнацького віку щодо виховання соціальної зрілості молоді; поетапність виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів.

Слід зазначити, що куратори студентських груп назвали й чинники, які безпосередньо ускладнюють цей процес, а саме: обумовленість соціальним життям суспільства; економічна і моральна криза сучасного українського суспільства; зростання соціальної напруги в соціальних інститутах; нерівномірність залучення студентів до соціально цінної діяльності; недостатнє використання потенціалу позааудиторної діяльності щодо виховання соціальної зрілості у студентської молоді; зловживання авторитарними методами виховання.

Середній рівень знань щодо особливостей

ДО ПИТАННЯ ГОТОВНОСТІ КУРАТОРІВ СТУДЕНТСЬКИХ ГРУП ДО ВИХОВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ

виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів виявило 16 (32,0 %) кураторів студентських груп. Ними було названо лише такі особливості, як сільськогосподарська спрямованість підготовки майбутнього фахівця; кризові явища в сучасному українському суспільстві.

Низький рівень знань щодо особливостей виховання соціальної зрілості виявило 20 (40,0 %) кураторів студентських груп.

З'ясувати рівень готовності кураторів студентських груп до застосування методів виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів намагалися за допомогою запитання: "Які методи виховання соціальної зрілості Ви використовуєте у практиці роботи? Перерахуйте їх".

У результаті анкетування 14 (28,0 %) кураторів студентських груп назвали такі методи виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів, як-от: розповідь, роз'яснення, переконання, бесіда, особистий приклад, педагогічна вимога, вправи, привчання, доручення, виховуючи ситуації; заохочення, покарання, тренінг. Це свідчить про володіння кураторами студентських груп методами виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів.

Значна кількість кураторів студентських груп 20 (40,0 %) назвали сукупність методів виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів (переважно не більше трьох), серед яких домінують: розповідь, роз'яснення, бесіда, переконання, приклад, виховуючи ситуації. Це свідчить про достатнє володіння кураторами студентських груп методами виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів.

Слід зазначити, що 16 (32,0 %) кураторів студентських груп назвали лише по одному методу виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів, а саме: бесіда, розповідь, приклад, переконання, виховуючи ситуації, тренінг, що свідчить про їх непідготовленість до вирішення цієї проблеми.

Визначення рівня сформованості рефлексивної позиції кураторів студентських груп відбувалося за допомогою тесту визначення професійної позиції "Хочу і можу" (А. Бадак, Є. Ківшик) [3, 116].

Результати тестування свідчать, що 18 (36,0 %) кураторів студентських груп характеризуються сформованістю рефлексивної позиції, що виявляється в адекватній самооцінці, упевненості у власних силах.

Недостатньо розвинена рефлексивна позиція у 20 (40,0 %) кураторів студентських груп. Це виявляється у неадекватній самооцінці, невпевненості у власних силах.

Рефлексивна позиція нерозвинена у 12 (24,0 %) кураторів студентських груп.

На основі співвіднесення поданих вище показників готовності кураторів студентських груп до виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів було виявлено рівні їх готовності.

Високий рівень готовності до виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів виявили 34,0 % кураторів студентських груп. Вони характеризуються ціннісно-мотиваційним ставленням до виховання соціальної зрілості; прагненням ефективно здійснювати цю діяльність. Куратори студентських груп, які виявили цей рівень готовності, мають глибокі знання про сутність соціальної зрілості й особливості її виховання у студентів аграрних коледжів; володіють формами і методами виховання соціальної зрілості; характеризуються сформованою рефлексивною позицією, що виявляється у впевненості у власних силах.

Середній рівень готовності до виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів виявило 40,0 % кураторів студентських груп. Вони виявляють ситуаційну спрямованість щодо виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів; мають достатні знання про сутність соціальної зрілості й особливості її виховання у студентів аграрних коледжів; характеризуються недостатнім володінням формами і методами виховання соціальної зрілості; частково сформованою рефлексивною позицією, що виявляється в невпевненості у власних силах.

Низький рівень готовності до виховання соціальної зрілості виявило 26,0% кураторів студентських груп. Для них характерними є індиферентне ставлення до проблеми виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів; недостатні знання щодо сутності й особливостей виховання цієї якості особистості. Вони не володіють формами і методами виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів; вирізняються нерозвиненою рефлексивною позицією.

Висновки. Результати дослідно-експериментальної роботи дозволяють стверджувати, що більшість кураторів студентських груп не володіє достатніми знаннями щодо виховання соціальної зрілості; відчувають труднощі у виборі форм і методів виховання соціальної зрілості у студентської молоді.

Проведене дослідження не вичерпує багатогранності теоретичних і практичних пошуків розв'язання проблеми. Подальшого

**ДО ПИТАННЯ ГОТОВНОСТІ КУРАТОРІВ СТУДЕНТСЬКИХ ГРУП ДО ВИХОВАННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ**

вивчення потребує питання теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки педагогічних умов виховання соціальної зрілості у студентів аграрних коледжів у позааудиторній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Канишевська Л. В. *Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності: монографія* / Любов Вікторівна Канишевська. – К.: ХмЦНП, 2011. – 368 с.

2. Линенко А. Ф. *Педагогічна діяльність і готовність до неї: монографія* / Алла Франциевна Линенко. – К.: ОКФА, 1995. – 80 с.

3. Пазухина С. В. *Педагогическая успешность: диагностика и развитие профессионального сознания учителя: [учебное пособие]* / Светлана Вячеславовна Пазухина. – СПб.: Речь, 2007. – 224 с.

4. Узнадзе Д. Н. *Экспериментальные основы педагогики установки: психологические исследования* / Дмитрий Николаевич Узнадзе. – М.: Наука, 1966. – 451 с.

5. Яценко Е. *Вплив педагогічного спілкування на формування комунікативної культури майбутніх економістів: виховний аспект* / Е. Яценко. // *Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць.* – 2012. – Вип.10. – С.345 – 350.

REFERENCES

1. Kanishevska, L. V. (2011). *Vykhovannia sotsialnoi zrilosti starshoklasnykiv zahalnoosvitnikh shkil-internativ u pozaurochnii diialnosti* [The education of social maturity of senior secondary schools in extracurricular activities]. Kyiv: KhmTsNP, 368 p. [in Ukrainian].

2. Lynenko, A. F. (1995). *Pedahohichna diialnist i hotovnist do nei* [The teaching activities and the willingness of her]. Kyiv: OKFA, 80 p. [in Ukrainian].

3. Pazukhina, S. V. (2007). *Pedagogicheskaya uspeshnost: diagnostika i razvitie professionalnogo soznaniya uchitelya: uchebnoe posobie* [Teaching success: diagnosis and the development of professional consciousness of the teacher]. SPb.: Rech, 224 p. [in Russian].

4. Uznadze, D. N. (1966). *Eksperimentalnye osnovy pedagogiki ustanovki: psikhologicheskie issledovaniya* [The experimental foundations of pedagogy position: psychological research]. Moscow: Nauka, 451 p. [in Russian].

5. Yashchenko, E. (2012). *Vplyv pedahohichnoho spilkuvannia na formuvannia komunikativnoi kultury maibutnikh ekonomistiv: vykhovnyi aspekt* [The impact of pedagogical communication on the formation of communicative culture of future economists: the educational aspect]. The origins of the pedagogical skills: the collection of scientific works, vol.10, pp. 345–350. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.05.2017

“Могутність істинна – розум досконалий. Сила з розумом велику користь приносять тим, хто має їх. Без розуму ж тільки шкодить”.

Сократ
давньогрецький філософ

“Корисним для себе (і для суспільства) буде тільки той, хто пізнав свою природу. Поді людина розуміє свою місію. Своє покликання на землі й виробляє для себе спосіб життя, в основі якого лежить “споріднена праця”. Тільки так людина може самоствердитися і самореалізуватися, а значить стати щасливою”.

Григорій Сковорода
український просвітитель-гуманіст, філософ, поет, педагог

“Вчіться у вчора, живіть сьогодні, сподівайтесь на завтра. Головне – не припиняти задавати питання ... Ніколи не втрачайте священної допитливості”.

Альберт Ейнштейн
один із засновників сучасної теоретичної фізики

